

Sygn. akt II Ca 605/13

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Legnicy II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Sabina Ziser (sprawozdawca)
Sędziowie:	SO Sylwia Kornatowicz SO Jolanta Pratkowiecka
Protokolant:	referent stażysta Katarzyna Urbanowicz

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2013 roku w Legnicy

na rozprawie sprawy

z wniosku (...) Spółka Akcyjna w L. Oddział Zakład (...) w R.

przy udziale uczestniczki postępowania T. G.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Głogowie

z dnia 29 maja 2013 roku

sygn. akt I Ns 913/11

I. zmienia zaskarżone postanowienie w punktach I i II o tyle, że określa, że ustanowiona służebność przesyłu obejmuje wykonywanie czynności potrzebnych do eksploatacji, utrzymania, konserwacji, remontu, modernizacji, wymiany i rozbiórki urządzeń przesyłowych, a nadto zobowiązuje uczestniczkę postępowania do powstrzymywania się od działań, uniemożliwiających wnioskodawcy dostęp do tych urządzeń;

II. oddala dalej idącą apelację;

III. znosi wzajemnie pomiędzy uczestnikami koszty postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 605/13

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Głogowie postanowieniem z dnia 29 maja 2013 r. ustanowił na nieruchomości uczestniczki postępowania T. G., tj. na działce numer (...) położonej w obrębie G., gmina G., dla której Sąd Rejonowy w Głogowie prowadzi księgę wieczystą nr (...), prawo służebności przesyłu na czas nieokreślony na rzecz wnioskodawcy (...) S.A. w L. Oddział Zakład (...) w R.. Służebność ta polegać ma na prawie bieżącej eksploatacji posadowionych na tej nieruchomości urządzeń przesyłowych i związanych z taką eksploatacją czynności utrzymania, konserwacji, remontu, dozoru i usunięcia awarii urządzeń przesyłowych w zakresie pasa służebności przesyłu o szerokości wynoszącej po 5 metrów po obu stronach licząc od skrajnych krawędzi zewnętrznych każdego z dwóch urządzeń przesyłowych o średnicy 700 mm i 800 mm i łącznej powierzchni 0,0997 ha biegnących przez całą szerokość przedmiotowej działki. Dalej idący wniosek Sąd oddalił (punkt II) oraz zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 1.490 zł (punkt III) tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu. Ustalił, że wnioskodawca ponosi koszty postępowania w zakresie wynagrodzenia za opinie biegłej sądowej w całości natomiast pozostałe koszty poniesione przez wnioskodawcę i uczestniczkę postępowania znoszą się wzajemnie (punkt IV). Nakazał wnioskodawcy uiścić na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.014,47 zł tytułem części wydatków na wynagrodzenie biegłej wydatkowanych tymczasowo ze środków budżetowych Sądu Rejonowego w Głogowie (punkt V) oraz zaliczył nadpłatę w kwocie 160 zł uiszczoną przez wnioskodawcę na poczet pozostałej części wydatków za wynagrodzenie biegłej.

Jako podstawę prawną swego rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał przepis art. 305¹ kc uznając, że w jego świetle, przy ustalonych okolicznościach faktycznych sprawy, zasadnym jest ustanowienie służebności przesyłu o treści i zakresie, jak w postanowieniu. Sąd nie przychylił się do wniosku (...) S.A. Oddział Zakład (...) w R. o ustanowienie dwóch służebności, czyli oddzielnie dla każdej nitki rurociągu – zdaniem Sądu nie jest to uzasadnione ani usytuowaniem urządzeń, ani charakterem prawa służebności, które obciąża nieruchomość w określonym zakresie na oznaczonej części nieruchomości. Ustalając zakres służebności Sąd powołał się na potrzebę zapewnienia przedsiębiorcy przesyłowemu prawidłowego funkcjonowania jego urządzeń. Wysokość wynagrodzenia Sąd ustalił w oparciu o opinię biegłego sądowego – rzeczoznawcy majątkowego, którą ocenił jako wiarygodną. Wynagrodzenie to uwzględnia, zdaniem Sądu I instancji, wszystkie istotne kryteria, w tym rodzaj urządzeń przesyłowych, zakres ich ingerencji w prawo własności uczestników oraz oddziaływanie na sposób korzystania z nieruchomości przez właścicieli.

Zawarte w punkcie II postanowienia oddalenie wniosku objęło: 1/ żądanie ustanowienia dwóch oddzielnych służebności dla każdego z urządzeń przesyłowych, 2/ żądanie objęcia służebnością prawa modernizacji, wymiany, rozbioru urządzeń, 3/ żądanie zakazania uczestnikom stawiania budowli i budynków w pasie służebności, 4/ żądanie zakazania właścicielom nieruchomości nasadzania w pasie służebności roślin wieloletnich. W ocenie Sądu Rejonowego wskazane żądania wykraczają poza ramy prawa służebności przesyłu i nadmiernie ograniczałyby prawo własności uczestników.

Wnioskodawca złożył apelację od powyższego postanowienia w zakresie punktów I i II, zarzucając naruszenie:

- prawa materialnego, w szczególności art. 305¹ k.c. oraz art. 289 § 1 w związku z art. 305⁴ k.c. przez ich niezastosowanie i przyjęcie, że zbędnym jest objęcie w treści ustanowionej służebności przesyłu uprawnienia wnioskodawcy do eksploatacji nieruchomości, przez którą przebiegają urządzenia przesyłowe w tym modernizacji, rozbudowy, rozbioru, wymiany urządzeń przesyłowych wód technologicznych wraz z urządzeniami towarzyszącymi, które istnieją i których potrzeba zamontowania powstanie w przyszłości, dostępu wnioskodawcy do nieruchomości wraz z prawem wjazdu sprzętem mechanicznym,

- art. 305¹ kc poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że zbędnym jest obciążenie uczestnika obowiązkiem powstrzymywania się od dokonywania w ustalonym pasie służebności nasadzeń roślin wieloletnich oraz stawiania budynków,

- art. 305¹ kc oraz art.126§1 pkt 3 k.p.c. w zw. z art.13§2 k.p.c. i art.626§1 i 2 k.p.c. poprzez orzeczenie sprzecznie z osnową wniosku, tj. ustanowienie jednej, zamiast dwóch, służebności przesyłu, oddzielnie dla każdego urządzenia, co stanie się w praktyce problematyczne w razie zamiaru zbycia tylko jednego urządzenia na rzecz innego przedsiębiorcy,

- art. 233 kpc w zw. z art. 278 par. 1 kpc w zw. z art. 13 par. 2 kpc polegające na naruszeniu zasady swobodnej oceny dowodów poprzez przyjęcie, że uczestniczka powinna otrzymać wynagrodzenie za ustanowienie służebności w wysokości wynikającej z opinii biegłego sądowego przy równoczesnym ograniczeniu zakresu uprawnień i obowiązków stron, jak w sentencji postanowienia, podczas gdy w treści opinii wskazano, że wysokość wynagrodzenia została ustalona z uwzględnieniem konkretnego rodzaju uprawnień i obowiązków stron, których Sąd nie objął treścią ustanowionej służebności.

W oparciu o powyższe zarzuty wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez orzeczenie w całości zgodnie ze złożonym w sprawie wnioskiem, z uwzględnieniem kosztów postępowania za obie instancje, względnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy, przyjmując za własne prawidłowe ustalenia faktyczne poczynione w pierwszej instancji, zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy podlega częściowemu uwzględnieniu.

Podnoszone w apelacji wnioskodawcy zarzuty były już przedmiotem rozważań Sądu Okręgowego w Legnicy w sprawach o sygn. akt II Ca 756/12, II Ca 166/13, II Ca 450/13, II Ca 530/13 i Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko zawarte w pisemnych motywach tych rozstrzygnięć. Prawidłowo uczynił Sąd Rejonowy wskazując w zaskarżonym orzeczeniu, że ustanowiona służebność pozwala na wykonywanie czynności niezbędnych do bieżącej eksploatacji, utrzymania, konserwacji, remontu, dozoru i usunięcia awarii urządzeń przesyłowych. Usuwanie awarii mieści się w zakresie czynności polegających na utrzymaniu urządzeń. Już jednak czynności w postaci modernizacji, wymiany i rozbioru urządzeń nie zawierają się, zdaniem Sądu Okręgowego, w działaniach wskazanych przez Sąd Rejonowy. Czynności zawarte w punkcie I postanowienia sprowadzają się bowiem do zachowania urządzeń w niezmiennym stanie, natomiast czynności wymienione powyżej wprowadzają już nowy stan, jakkolwiek mogą być potrzebne do dalszej eksploatacji urządzeń w sposób zgodny z ich przeznaczeniem. Dlatego Sąd II instancji uznał za celowe uzupełnienie treści ustanowionej w niniejszej sprawie służebności o czynności z zakresu modernizacji, wymiany i rozbioru urządzeń. Uzupełnienie to nie obejmuje rozbudowy urządzeń, albowiem takie żądanie wnioskodawcy nie jest uzasadnione w sytuacji, gdy rozbudowa nie jest nawet w fazie projektu, nie ma żadnej dokumentacji i nie można określić ani jej koniecznego zakresu, ani rzeczywistej potrzeby. Nie można oczywiście wykluczyć, że rozbudowa taka będzie potrzebna, jednakże może to podlegać ocenie jedynie w konkretnych realiach, mówiących o warunkach takiej rozbudowy. Pamiętać przy tym należy, że ma skarżący zapewnione postanowieniem prawo do modernizacji urządzeń, co umożliwia dość daleko idące zmiany obiektu. Udzielenie wnioskodawcy obecnie zezwolenia na nieokreśloną rozbudowę urządzeń byłoby blankietowym i nazbyt szerokim upoważnieniem do ingerencji w cudze prawo własności.

Żądane przez wnioskodawcę prawo dostępu do nieruchomości uczestników i wjazdu na nią sprzętem mechanicznym w sposób oczywisty wiąże się ze wszystkimi wymienionymi w postanowieniu działaniami przedsiębiorcy, toteż jako czynność zupełnie techniczna nie wymaga wymienienia przy ustanawianiu służebności.

Sąd Okręgowy nie przychylił się do apelacji wnioskodawcy odnośnie urządzeń towarzyszących urządzeniom przesyłowym. Brak jest w aktach sprawy dowodu na to, że urządzenia takie faktycznie występują dlatego też nie uwzględniono wniosku apelującego z przyczyn rozważonych powyżej w odniesieniu do rozbudowy urządzeń przesyłowych, które de facto mają powstać dopiero w przyszłości.

Sąd I instancji nie zawarł w treści zaskarżonego postanowienia żadnych obowiązków po stronie właścicieli nieruchomości obciążonej, prezentując argumentację o czynnym charakterze służebności przesyłu i wynikającym

z niej prawnym obowiązku uczestników znoszenia czynności przedsiębiorcy przesyłowego. Argumentacja ta jest oczywiście co do zasady trafna, jednakże Sąd Okręgowy widzi celowość ogólnego sformułowania w orzeczeniu obowiązku właścicieli nieruchomości do powstrzymywania się od działań, uniemożliwiających dostęp do urządzeń przesyłowych wraz z urządzeniami towarzyszącymi. Nie ma natomiast potrzeby uszczegóławiania obowiązków uczestników postępowania przez określanie rodzaju czynności, od jakich winni się oni powstrzymać, np. opisywanie zakazu zasiewania w pasie służebności roślin wieloletnich i zakazu zabudowy tego pasa. Nie jest to ani niezbędne dla ochrony ustanowionego na rzecz wnioskodawcy prawa, ani konieczne z punktu widzenia ograniczenia własności uczestników. Za wystarczające dla wykonywania służebności uznać należy wprowadzone rozstrzygnięcie, które respektuje prawa – własności i służebności – obu stron.

W ocenie Sądu odwoławczego nie było podstaw do ustanowienia dwóch służebności tylko dlatego, że na działce uczestników znajdują się dwie nitki rurociągu. Sprzeciwia się temu położenie rurociągów w niewielkiej od siebie odległości, ich identyczne przeznaczenie oraz fakt, że służebność dotyczy jednej nieruchomości. W apelacji wnioskodawca, poza ogólnym stwierdzeniem, nie wskazywał, na czym polegać miałyby trudności w ustaleniu wzajemnych praw i obowiązków stron w sytuacji ustalenia oddzielnych służebności dla obu nitek rurociągu. Ustanowienie jednej służebności przesyłu odpowiada co do zasady treści i charakterowi tego ograniczonego prawa rzeczowego, wynikającej z art. 305¹ k.c.

Apelacja skierowana przeciwko rozstrzygnięciu o wynagrodzeniu jest chybiona. Z opinii biegłego sądowego, w oparciu o którą wynagrodzenie to ustalono, wynika, że uwzględnia ono konieczność utrzymania, konserwacji i remontu urządzeń przesyłowych, posadowionych na nieruchomości uczestników postępowania. Ani w treści tej opinii, ani w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia nie sposób znaleźć przesłanki świadczące o tym, że wynagrodzenie wykracza poza zakres uprawnień przedsiębiorcy z tytułu ustanowionej na jego rzecz służebności przesyłu.

W wyniku przedstawionych rozważań Sąd odwoławczy uwzględnił apelację częściowo i na mocy art. 386§1 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie, natomiast w pozostałej nieuzasadnionej części apelacja została oddalona w oparciu o przepis art. 385 k.p.c. (w zw. z art. 13§2 k.p.c.).

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego wydane zostało na podstawie art. 520 par. 2 kpc w zw. z art. 100 kpc. Mając na uwadze, że apelacja wnioskodawcy została uwzględniona jedynie w częściowo Sąd Okręgowy zniósł wzajemnie pomiędzy uczestnikami koszty postępowania apelacyjnego.